

spijzen in het door hem bezochte restaurant worden tegelijk gekookt en daarna warm gehouden) de verzadigingswaarde, onafhankelijk van het aantal calorieën, afneemt. Om deze waarneming te toetsen heeft FRIEDBERGER een reeks voedingsproeven bij groeiende ratten ingesteld, doordat hij een reeks proefdieren een versch gekookten maaltijd en een andere reeks een zelfden maaltijd, welke 4 uur langer gekookt had, toediende. Het bleek nu, dat de ratten, die het versch gekookte eten kregen, veel sneller groeiden, dan de dieren, die op het al te gare rantsoen leefden. Ook bleek de al-te-gaar-eten-reeks proefdieren hongeriger, dan de controle-dieren. Door al te lang koken wordt het voedsel dus minder voedzaam en moet een groeiend dier grootere hoeveelheden hiervan eten om de voor den groei noodzakelijke stoffen te verkrijgen. Geheel ongekookt voedsel gaf echter de hoogste gewichtskromme bij groeiende ratten. Ditzelfde was het geval met volwassen ratten. Laat men dieren de keus tusschen al te garen, garen en rauwen kost, dan nemen zij eerst het voor hun blijkbaar smakelijker al te gare voedsel, maar verorberen daarnaast toch regelmatig rauw voedsel. De oorzaak van het slechter worden der voedingsmiddelen door langdurig verhitten is niet zonder meer duidelijk. Een minder goede resorptie is niet aan te nemen, evenmin kan vernietiging der vitamines uitsluitend de oorzaak zijn, daar de proefdieren anders geen maanden lang geleefd hadden en bovendien een dagelijksche gift van 5—10 gram verse tomaten geheel geen invloed had, terwijl toedienen van minder lang gekookt eten de gewichtskromme onmiddellijk deed stijgen. Met alle voorzichtigheid, die geboden is bij het overdragen op menschen van proeven op dieren, mag men besluiten, dat het gebruik van al te gaar voedsel voor den mensch niet aan te bevelen is (*Münch. mediz. Woch.* 1926, no. 25 en 26).

SCHADELIJKE GEVOLGEN VAN ENTING TEGEN DIPHTHERIE. — Het *Arch. f. Hygiène*, Bd. 97, Heft 3—4 bevat het volledig verslag van GRASZBERGER en zijn medewerkers aangaande de schadelijke gevolgen, welke het voorbehoedend gebruik van diphtherie-toxine-antitoxinemengsels kan hebben. In September 1924 ontstonden in de zuigelingeninrichting in B. bij een aantal kinderen, die uit voorzorg tegen diphtherie geënt waren, ernstige ziekteverschijnselen; 7 kinderen stierven. De oorzaak hiervan was vrij diphtheriegif, dat in de gebruikte ampullen aanwezig was. Uit de bij de kinderen ingespoten hoeveelheid entstof, het lichaamsgewicht der kinderen en den tijdsduur tusschen inspuiting en dood, laat zich berekenen, dat de vergiftigde inhoud der ampullen ongeveer zoo sterk werkte als het 20-maal verdunde oorspronkelijke toxine, dat gebruikt was voor de bereiding der stamoplossing. Deze stamoplossing, in 1922 gemaakt, bevatte naast het toxine een overmaat antitoxisch serum en was zoowel dadelijk na de bereiding, als na maandenlang gestaan te hebben volkomen ongiftig. De vergiftige ampullen bevatten een antitoxine-vrije diphtherietoxine-oplossing, waarmede zij per vergissing gevuld waren uit een flesch, die uiterlijk geheel overeenkwam met de flesch, die de onvergiftige stamoplossing bevatte.

ONDERRICHT IN DE VERZORGING VAN ZUIGELINGEN OP MEISJES-SCHOLEN. — Het Pruisische ministerie heeft bijzondere bepalingen gemaakt voor de opleiding van leeraren in de zuigelingenverzorging aan volks-, middelbare, en hogere meisjesscholen. Deze opleiding, waarbij een ruime plaats aan het theoretische onderwijs is toegekend, wordt gedurende drie maanden in een zuigelingeninrichting genoten. Het theoretische onderwijs omvat: 10 uur onderwijs in bouw en verrichtkunde van het menschelijk lichaam, 10 uur algemeene gezondheidsleer, 15 uur landhuishoudkunde en sociale hygiëne, 5 uur kennis der vrouw, 30 uur kennis van zuigelingen en kleine kinderen, 10 uur besmettelijke ziekten, 30 uur het zieleleven van het kleine kind, 24 uur methodische vorming.

Het onderricht van de meisjes door de leeraren moet niet alleen theoretisch maar ook praktisch zijn. Daar men ter oefening geen levende zuigelingen had, werden poppen gebruikt. De 14-jarige meisjes konden op deze wijze leeren, hoe een zuigeling vastgehouden, gedragen, gekleed en gebaad moet worden. Dit hanteeren